

Gordana Jelić¹

Akademija tehničko-umetničkih strukovnih studija Beograd
Odsek Visoka škola za informacione i komunikacione tehnologije

PRILOZI *MALO, MNOGO, PUNO* U SMS PORUKAMA

Sažetak: SMS komunikacija, iako pisani žanr, ima mnogo sličnosti sa razgovornim jezikom. Ovaj rad ima za cilj da analizira različite funkcije upotrebe priloga *malo*, *mного* i *puno* u kratkim porukama. Poređenjem upotrebe ova tri priloga, uočili smo da se relativno retko javljaju kao modifikatori prideva, priloga i imenica, a najčešće modifikuju glagole ili predikatske sintagme. Sva tri priloga se javljaju u tematski sličnim kontekstima. S druge strane, različitost upotrebe ovih priloga vidi se kod ostvarivanja govornih činova. Dok se *mного* i *puno* najčešće koriste za pojačavanje govornih činova sa pozitivnom konotacijom, prilog *malo* ima pragmatičku funkciju ublažavanja poruka sa manje poželjnim sadržajem.

Ključne reči: SMS komunikacija, izrazi neodređenosti, kvantifikatori, govorni činovi

Uvod

S obzirom na to da tekstovi SMS poruka pokazuju dosta sličnosti sa razgovornim jezikom, ali su i specifični po tome što su poruke uglavnom kratki tekstovi, i šalju se putem mobilnih telefona najčešće prijateljima i bliskim rođacima, smatramo da analiza funkcije nekih vrsta reči, poput diskursnih partikula, markera, kvantifikatora i izraza neodređenosti, mogu da ispolje svoje strukturalno i pragmatičko funkcionisanje prilično jasno u ovom tipu diskursa.

Neodređeni kvantifikatori imaju posebno važnu pragmatičku funkciju pošto u različitim tipovima diskursa, čini se, ne mogu da se dovedu u vezu sa nekim fiksnim standardom, već njihovo značenje biva uslovljeno određenom situacijom i time kako sagovornici vide datu situaciju. Ova „neodređenost“ i

¹ gordana.jelic@ict.edu.rs

„rastezanje“ njihovog značenja u upotrebi jezika, može biti uslovljena težnjom govornika za tačnošću, s jedne strane, ali zbog „subjektivnosti“ procene udaljavaju se od zamišljene preciznosti (Ristić, 2009, 134). Stoga analiza neodređenih kvantifikatora (*malo, mnogo, prilično, nešto, onako* i sl.) predstavlja stalni predmet istraživanja u lingvistici i pragmatici, bilo u okviru razmatranja jezika neodređenosti uopšte (Channell, 2000, Cutting, 2010), bilo kao uže teme (Ristić, 2009, 131-155, Mišković-Luković, 2009, Kovačević, 1996) ili u okviru izučavanja specifičnosti pojedinih tipova diskursa ili jezičkih registara, u kojima izrazi poput neodređenih kvantifikatora mogu biti njihovi indikatori (Biber, 1995, 137)

U ovom radu, analiziramo upotrebu priloga *malo, mnogo* i *puno*, s obzirom na to da spadaju među najčešće priloge koji imaju modifikatorsku funkciju u našem korpusu SMS poruka. Po učestalosti, prilog *malo* prednjači, dok su *mного* i *puno* manje učestali, ali zajedno čine približan procenat upotrebe.

Tabela 1: Frekvencija priloga *malo, mnogo, puno* u korpusu SMS poruka.

	malo	mного	puno	
Broj javljanja	354 (0,22)	143 (0,09)	132 (0,08)	

U korpusu SMS poruka, od 155 000 tokena, adverb *malo* je među prvih 100 najfrekventnijih reči, a među adverbima frekventniji su: *samo* (569), *sutra* (543), *tako* (387), *onda* (382), *bas* (379). U ovom radu bavimo se isključivo adverbima za količinu navedenim u tabeli.

S obzirom na to da se adverbi *malo* i *puno* mogu javiti i kao homografi, odnosno i kao pridevi i kao prilozima u pisanom jeziku, takve smo slučajeve prideva isključili i navedeni brojevi učestalosti se odnose na priloge (pridevi *malo* i *puno* se javljaju u korpusu, ali ne često). U govornom jeziku razlikuju se po akcentu, pridevi imaju kratkouzlazni akcenat (puno) i dugosilazni (malo) a adverbi kratkosilazni (puno, malo), ali su u korpusu isključivani na osnovu morfosintaksičkih kriterijuma, pošto pisci poruka, naravno, ne beleže akcente.

U daljoj analizi empirijskim putem, polazeći od samog jezičkog materijala, nastojimo utvrditi koja značenja i pragmatičke funkcije obavljaju ovi prilozima na korpusu pisanih SMS poruka. U razvrstavanju funkcionalnih razlika u upotrebi samo se vrlo delimično oslanjamo na neke postojeće klasifikacije reči (prideva i glagola) koje postoje u literaturi (Dixon, 2004), više koristeći prevodne ekvivalente nekih termina koji se javljaju nego same klasifikacije.

О прилогу *malo*

У Речнику српскога језика Матице српске (2011) за прилог *malo* наведено је седам значења, од којих се у нашем корпусу јављају **1.** супр. много а. у незнатној количини; испод потребне мере, недовољно.[...]. б. у извесној мери, унеколико, донекле. [...] **2.** кратко (време), на кратко (време). [...] — Замолио [ме] да га мало причекам. *Стев.* Иде мало у Карловац. **5.** за истицање мале вредности или малих размера онога што се именицом казује: нешто. — На прољеће саградићу мало куће. *Мат.* Да отвори, знате, мало трговинице. *Креш.* **6.** за појачавање исказа, уз „много“, „сувише“ и сл. „одвећ“. [...]—Било га је [ветра] мало сувише. *Нен. Лј.* [...] Нека од значења која овде нећемо цитирати, или се нису уопште јавила или само у појединачним случајевима, као што су: 3. (заједно с: да, те, што, не) *умало, готово, скоро.* [...], 4. (заједно с релативним заменицама који, што) *ретко, једва.* [...] 7. (у именичкој служби) с а. *тренутак, часак.* [...]. б. *ситница, маленкост.* [...]

Malo као прилог се јавља у нашем корпусу 354 пута; као прилог уз именicu релативно ретко: *malo trenutaka, malo vremena, malo baterije (imam), malo piva, malo mustuluka*; много је чешћи као прилог уз prideve и priloge: *malo bolje, malo ranije, malo kasnije, malo deblja, malo glupo, malo duze, malo haoticna, malo mnogo, malo kljakava, malo tamurno, malo nervozna, malo pijana, malo onako (pada kisa), malo slogirana, malo promukla, malo teze*. Najčešće, пак, овај прилог модификује значење глагола: *odmaraj malo, da se kujemo malo, citam malo, prosetam malo*, и сл.

Анализом примера који се јављају у нашем корпусу може се уочити да значење „а. у незнатној количини; испод потребне мере, недовољно“ није често. У примерима:

< Htela sam da te cimam da se kujemo al **malo** baterije imam a treba mi za drugaricu >

< [...] sve sam stigla da uradim ali knap, nisam nista proverila.. Puno njih je samo 1, 2 recenice uradilo posto stvarno ima **malo** vremena. >

< Kako samo tako **malooo**? Sock necemo moci da se dop :(P<3 >

може се протумаčiti као „*ispod potrebne mere, nedovoljno*“, али тек шири контекст јасно показује да се ради о недовољној количини у односу на два

potencijalna razgovora telefonom i prethodećim veznikom *al* u prvom primeru, odnosno uz dodatni modifikator *stvarno* i u suštini negativni kontekst impliciran prvim delom rečenice (*Puno njih je samo 1, 2 recenice uradilo*) u drugom primeru i u poslednjem primeru gde je modifikovan prilogima *samo tako*. Drugim rečima, značenje nedovoljnosti ne proizilazi iz samog priloga, već iz konteksta u kome se pojašnjava neki tip standarda u odnosu na koji se ispoljava „nedovoljnost”, i u navedenim slučajevima mogao bi se zameniti prilogom *nedovoljno*. Bez tog dodatnog konteksta moglo bi se protumačiti da se radi o nevelikoj, ipak izvesnoj količini.

Prema tome, semantički se u velikoj većini slučajeva uglavnom radi o „izvesnoj, ne velikoj količini” kada se nešto kvantifikuje, kao u narednim primerima:

< Potrebno mi je samo jos **malo** trenutaka :-D >

< I jos **malo** mustuluka ;-) Kaze Deki da je plata pustena danas... >

Interesantno je da se javlja i sa sinonimičnim, neodređenim *nešto*:

< Pa nece biti sportska odeca...majcica (lupam top) i minic nije sportsko :-D a i da jeste **malo** sportska kombinacija, meni je to extra kad je **tako nesto** drugacije...to ti ko ono devojka dodje skroz obicno kod decka a ispod...:-) >

Kako je već primećeno i u slučaju drugih jezika, npr. engleskog (*a little*, ova leksema je „multifunkcionalna” (Claridge et al, 2021), odnosno ima izraženu polisemiju, te nije uvek jednostavno bez konteksta odrediti o kom se značenju radi. Na primer, kada se kod Andrića („Na Drini ćuprija”) javi rečenica poput: „Uopšte Galus govori mnogo više i življe, jer je navikao da ga slušaju i jer voli da propoveda, dok Bahtijarević govori kratko i malo kao čovek koji ima svoje stalno uverenje, a nema potrebe da drugog ubeđuje”, nije sasvim jasno da li ima razlike između ‘dužine’ govora i ‘količine’ govora u drugoj podvučenoj sintagmi, ili je jednostavno bilo bolje upotrebiti dva prideva suprotnog značenja od prethodno iskazanog „mnogo i življe”, poetskog paralelizma radi; ili: „Sedi sa Alihodžom u kući, puši bez prestanka, retko i malo govori, ...” jasno je da se *malo* odnosi na „količinu govora”, a ne na „učestalost”, s obzirom na to da je učestalost već iskazana prilogom *retko*. Ali da rečenica glasi „malo govori” bilo bi dvosmisleno između značenja „učestalosti” i „količine”. Iste nedoumice se javljaju i u primerima iz našeg

korpusa: „malo sam dremnula”, može da se razume kao značenje „količine”, odnosno vremena koliko je „dremanje” trajalo, ali i koliko je ‘jak’ san bio: „malo sam dremnula, pa nisam čula telefon”. Stoga je u analizi ovakvih, neodređenih priloga, kao što je prilog *malo*, možda najvažnije sagledati tip kolokacija i kontekst koji se javljaju uz njega.

Naša analiza korpusa SMS poruka je pokazala da se jezički i pragmatički aspekti upotrebe mogu grupisati, prema kolokacijama i kontekstima u kojima se javlja prilog *malo* u sledeće kategorije:

a) Vremenski tok

Veoma jasno se ispoljava u našem korpusu najčešća upotreba ovog priloga uz iskaze koji se odnose na vremenski tok (132). To je i za očekivati, pošto je većina poruka usmerena ka dogovaranju za viđenje i druženje. Iako komparativi po obliku, kolokacije *malo kasnije* i *malo ranije* se kao oznaka trajanja u vremenu u korpusu retko upoređuju sa nekim drugim trajanjem, već se javljaju u okviru govornih činova izvinjenja i implicitnim „nego što sam ja/ti očekivao/la“, kao nekom vrstom standarda. I najčešće idu uz glagole kretanja: *ići, doći, otići, izaći, vratiti, svratiti, prošetati, krenuti*, glagole „nekretanja”: *ostati, biti (negde), čekati, sedeti, zadržati se*, i glagole komunikacije: *zvati, pozvat, čuti se*. Naravno, zavisno od konteksta vremensko trajanje je u tačnom fizičkom vremenu nemoguće precizirati:

- < Dosla bih **malo kasnije**, ako ti je ok? >
- < Kakva tekma? Imas li slobodnog vremena **malo kasnije**? :-) >
- < A da se mi ipak cujemo **malo kasnije** veceras... :))) >
- < Ajde spremi se idemo **malo ranije** smorio sam se :) >
- < mozda cu moci i **malo ranije**, oko 7, posto sam vec u gradu >
- < jel mozes danas **malo ranije** da izadjes, oko 6, da izadjemo >

Kao što i ovi primeri pokazuju, i *malo ranije* i *malo kasnije* ne preciziraju vreme već su aproksimativni, kontekstualno vezani uglavnom za dnevni raspored sagovornika. Sinonimni su iskazi sa glagolom *kasniti*:

- < Samo sam htela da Vam se javim da cu **malo** zakasniti jer sam u KCS kod lekara >
- < Sorry sto **malo kasnim**, sve naj naj naj od mene >

Za razliku od *malo* + „komparativ” prilog *malo* upotrebljen uz priloge *rano* i *kasno* ima drugačije značenje: „suviše”:

< odmah idete? pa zar to nije **malo** rano? >

Vremensko značenje se često podrazumeva i uz glagole kretanja ili fizičkog stacioniranja u nekom mestu. Tipični primeri za to su:

< Aj sacekamo **malo** da prodje ovo sranje od vremena >

< sad cu jos **malo** da krenem na fax >

< Ja idem **malo** sa drugaricama do grada >

< Evo dosla **malo** u zr posle sto god >

U navedenim primerima *malo* označava „kratko vreme”, pa iako može da se supstituiše nekim drugim izrazima („uskoro” u primeru 2, „na kratko” u primeru 4, itd.) suštinski je prilog upotrebljen i kao neodređeni izraz i kao modifikator podvučenih glagola.

b) Psihofizičko stanje

Druga velika grupa odnosi se na **fizičko stanje osobe**, uglavnom pisca poruka, i dalje se može grupisati u semantičku potpodelu na:

- **zdravstveno stanje:**

< E mare necemo se videti veceras ostacu kuci da mi ne bi dodatno bilo lose Rekla sam ti da me od poned.grebe grlo..pa sam u utorak bila **malo** promukla,pa mi u sredu bilo **malo** bolje ali sinoc sam ga onako **malo** udesila,pa me gore sad zajebava... Pa cu ostati kuci..da ne budem bas za rodj bolesna..a za sutra cemo se dog....ne garantujem...da mi se ne bi jos vise...ne znas kako sam nocas zvučala:-) P.s.nemam vise besplatne poruke:-) >

< E ipak ne dolazim veceras, sjebala sam nogu, pa sam **malo** kljakava...jbg, smotanka :-D Have fun:-* >

< Hvala na pozivu, i volela bih svakako, samo da **malo ozdravim** - uhvatio me juce neki virus >

Iako nije uvek to slučaj, ipak se za zdravstveno stanje često vezuje i potencijalno odbijanje poziva na druženje, što, s jedne strane, zdravstveni problem opravdava, ali umanjivanje značaja tog problema prilogom *malo*, s

druge strane, neće izazvati preteranu reakciju i zabrinutost kod primaoca poruke, što i nije pravi cilj ovakvih poruka.

- **fizički izgled:**

< u fazonu pustaju svakog da udje samo **malo** da izgledas starije >

< Taman da smrsas malo >

< onda cekas da **malo** pocrnim, sta da ti kazem.. >

- **psihičko stanje:**

< sad se opet **malo** nerviram. Praznici su mi prošli sranje >

< Onako sam, **nesto sam se ukocila**, pa sam **malo** nervozna :-(>

< Btw, je l' si mi se malo smirila od juce? :-* >

< aj da bacamo **malo** dosadno breeeee >

U većini navedenih primera koji ilustruju fizički izgled i psihičko stanje upotrebljeni prilog *malo* svakako doprinosi umanjivanju značenja: iskazi „samo da izgledaš starije”, „Taman da smršaš”, i sl., verovatno bi mogli izazvati komentar sagovornika: „Pa koliko starije...”, „Nemoj biti nervozna, nije dobro za zdravlje...” ili nekim drugim komentarima. Slično je i sa narednom grupom primera:

c) **Ponašanje i socijalni odnosi**

Relativno je česta kolokacije **malo+glupo**:

< Imam ideju jednu, mozda je **malo** glupo ali realno ako niko drugi ne moze [...] >

< Jeste **malo** glupo jer ce on onda odmah skontati [...] >

< Pa ne znam! Msm da nije mozda **malo** glupo? [...] >

Pored ovih ublaženih komentara i pretpostavki o relativno neprijatnim socijalnim situacijama, osvrta na neprijatne situacije koje su stvorene negativnim ponašanjem javljaju se i u kolokacijama sa drugim glagolima:

< [...] nista jos nisam planirao, **malo** sam se posvadjao sa nekim drustvom [...] >

< zato ti se tek sad javljam:(**malo** sam se rasplakala pred caletom:(>

< Ja sam ok, **malo** pravim gluposti, malo zavodim red u firmi >

< na kraju, nije ni zbog koga, samo su me **malo** rastuzile te balade, nista drugo... >

Dok se u prethodnim primerima uglavnom komentariše psihičko stanje jednog od sagovornika, ima dosta primera i da se savetuje sagovornik u pogledu ponašanja i stavova, uz notu „prekora”:

< ccc skrasi se malo kuci :-P >

< padam, samo kazem svoje misljenje, a ti malo razmisli i stavi se u moju poziciju [...] >

< A da **malo** prestanes da se dop Hahahahaha >

< Pa malo si pobrljaveo al ae;-) >

d) Rad i odmaranje

Veliki broj slučajeva upotrebe priloga *malo* kolocira sa glagolima i izrazima koji se odnose na na rad, posao, učenje:

< Ja se bavim knjigovodstvom malo >

< pa reko aj sutra onda **malo da ucim**...i zato te nisam ni pitala >

< **malo** sam vezbala testove >

< odoh da pratim malo nastavu, bio bi red >

ili na „odmaranje”, uz glagole, *spavati*, *dremnuti*, *odmoriti*, *iskulirati*:

< kazu mi da odmorim malo ali moram u skolu >

< Je l' si uspela **malo da dremnes** i odmoris >

< A dal sam odmorna..pa ono..spava mi se malo..sta znam >

< samo **malo da iskuliram**, mrtva sam... >

< Pa jeste ali opet brte **malo odmori mozak!!!** >

Kao deo svakodnevice o kojoj pisci SMS poruka obaveštavaju jedni druge, pretpostavljamo da upotreba priloga *malo* u ovim slučajevima, a čini se da to i ovi primeri ilustruju, zapravo ograničava vremenski segment rada i odmaranja koji se odigrava u manjem obimu ili manjem intenzitetu, što znači da se „rad“ ali i „odmaranje“ ponekad smatraju situacijama koje, uoliko se ne ublaže, mogu biti previše nametljive, neprijatne ili možda čak nepovoljne za eventualnu dalju komunikaciju porukama. Slično tome, prilog *malo* se javlja i uz glagole komunikacije, sa funkcijom ublažavanja predloženog ili pokazanog načina komuniciranja.

e) Glagoli komunikacije

Glagoli komunikacije takođe se često modifikuju prilogom *malo*:

- < Akiii, prekida se. Aj bar smo se **malo** cule >
- < Bolje dodji ti ispred **malo** da se vidimo i ispricamo :) >
- < Aj,zovem te sutra **malo** da caskamo >
- < I tu smo se **malo** dop i tako...<333 >

ali se javljaju i uz priloge i glagole koji se odnose na način ili efekat komunikacije:

- < izvini ako sam zvucao malo bezobrazno >
- < Eto **malo** da se nasmejes:-D sad spavaj:-) >
- < Htela sam **malo** da ti probudim mastu i da te motivisem >

Umanjivačka funkcija priloga *malo* u kontekstu sa glagolima komunikacije ispoljava se u isticanju neobaveznosti druženja koje se komentariše ili na koje se poziva, a u slučaju načina i efekta komunikacije označava deo namere, opravdanja, izvinjenja za neki prethodni tekst ili poruku.

f) Atmosfersko vreme

Interesantno je da se značenje „u izvesnoj meri” javlja i u primerima koji govore o atmosferskom vremenu, ali da se često ispoljava i subjektivni stav pisca poruke, odnosno koliko mu i ta umanjena vrednost *kiše, oblaka, snega* i sl. odgovara ili ne:

- < Rekli su da neceeee, jel bas pada ili malo onako? >
- < Kod mene pada malo sneg uzasss >
- < Roso, ovo se **malo** stisalo.. ali je prilicno zahladnelo. >
- < Haaa nema oblakaa! Msm ima **malo** ali nisu kisni haha >

Sve gore navedene grupe kolokacijskih konteksta priloga *malo* su uočljive, pre svega, po svojoj učestalosti u korpusu koji analiziramo. Naravno da ima i još nekih kombinacija koje ne svrstavamo u ovakve semantičko-funkcijske grupe, jer nalazimo po svega dva-tri slučaja. Navešćemo još par primera da to ilustrujemo. Naime, specifična je upotreba priloga *malo* kada se govori o koštanju nekog proizvoda:

- < [...] farbanje oko 2000. Tako daa ono, **malo** je skupo. >

Negativne strane društveno manje prihvatljivih ili ponekad čak i „poželjnih” pojava se eksplicitno ublažavaju:

< Dodji oko pola. Vrv cu biti **malo** pijana, nemoj se ljutis :D >
< [...] i ja bih se ciljano ucirkala...**malo** samo:-D >

sve uz traženje obrazloženja ili izvinjenja.

Na kraju, napomenućemo i činjenicu da se ovaj prilog ne javlja često uz prideve (ukupno oko 10 primera), a kao što se može videti iz jednog od sledećih primera kolocira i sa deminutivima:

< **malo** braonkaste, kremkaste boje >
< izgleda kao da je niska i **malo** deblja a i faca je smor haha >
< skroz celav ili samo sa strane pa gore **malo** duze? >
< Hahaha ali uvek suprotno Lea jos je pas **malo** zuckast >
< Ja cu jos **malo** da cituckam ovo >
< Je l' si uspela **malo** da dremnes i odmoris >

O prilogu *mного*

U *Речнику српскога језика* Матице српске prilog *mnogo* se prvo definiše antonimom: супр. мало, a zatim se navode sledeća značenja: [...] 1. а. у великом броју, велики број: ~ људи, ~ књига, ~ стоке. б. У великој количини, велика количина. — Од тога доба је много воде протекло. [...] в. доста времена, дуго. — Много смо о томе разговарали. [...] г. у високом степену, ееома, врло, јако: <~ болестан, ~ љут, ~ добар. — [...] д. у вези с компаративом, кад се истиче велика разлика према ономе са чим се упоређује: знатно, доста: ~ боље ~ слабије, ~ чешће. [...] 2. сувише, претерано, преко мере. [...]

Između priloga *malo* i priloga *mnogo* ima nekih sličnosti u kolokacijama, što je i za očekivati s obzirom na to da su antonimni, ali i razlika. Budući da je uočena skoro duplo manja frekvencija, kolokacije i jezički konteksti priloga *mnogo* se mogu svesti na sledeće kategorije:

a) **Govorni činovi**

Mного u značenju „u velikoj meri” nalazimo u kolokacijama sa *hvala*, *voleti*, *ljubiti*, *značiti*, *nedostajati*, odnosno u odgovarajućim govornim činovima:

- pozdravljanja:

< ;-) Sve naj, ljubim mnogo :-* >
< [...] I **mnogo, mnogo** te volim! :-*>

- zahvaljivanja:

< Hvaalaaa **mnogo!!!** >

< Hvala ti. To mi **mnogo** znaci, onako bas bas. :-) :-) :-) >

- kao i indirektnih pozdrava i iskaza ljubavi:

< Malena moja, **mnogo** nam falis >

< I **mnogo** nam nedostajes! >

- i ponekom eksplicitnom izvinjenju:

< Drage moje devojke, ja vam se **mnogooo** izvinjavam na ovom brutalnom kuliranju... >

- kao i implicitnom:

< [...]:-([...] e htela sam da ti kazem...**mnogo** mi je krivo-zaboravila sam da ti dam

nesto isplaniram i hocu, nista se nzm, **mnogo** mi je krivo :(<3 >

b) Predikati negativnog značenja

Mnogo u značenju „u velikoj meri“ kolocira često sa glagolima i izrazima negativnog značenja u iskazima u kojima se govori o zdravstvenom stanju sagovornika, proceni neke osobe, situacije:

< Evo lezim, **mnogo** me boli stomak, prvo sam povracala jos >

< zaboravila da ti javim....juce me **mnogo** boleo stomak pa nisam otisla u skolu >

< Sta radis ocete i vcrs da se druzimo **mnogo** mi dosadno :-P >

< Lose sam spavala! Stalno sam se budila a **mnogo** mi se spava >

< Ani, kako idu pripreme, je l' te cimaju **mnogo** po lekarima? Aj drz' se, mislim na tebe >

a kao i kod priloga *malo* javlja se i sa glagolima ili predikatima poput *nervirati*, *misлити*, *smarati* koji se odnose na ponašanje sagovornika ili neke treće osobe:

< nista specijalno nije uradio, ali me nervira **mnogo** pricacu ti zasto :D >

< Jbt, **mnogo** si mi cudan... >

< Aki, kako ti je na poslu, se smaras **mnogo**? >

c) Predikati pozitivnog značenja

Međutim, češće se javlja da pojača pozitivnu osobinu, situaciju, procenu neke osobe i slično, uz prideve i priloge poput *lako*, *lepo*, *bolje*, *srećna*, *zgodna*, *dobar*, *cakan*, *simpatican*, odnosno glagole *voleti*, *svidati se*:

- < E muzicko **mnogo** lako pita, nas dosta je bas odgovaralo >
- < Hahahaha mora da vam je bilo **mnogo** lepo cim ste se mene setili :p >
- < I meni isto, **mnogo** mi je simpatican :) >
- < Ja njega **mnogo** volim! Poseban mi je! >
- < videla sa jednim slatkim likom!cakan je mnogo! >
- < A i lepa si mnogo, zgodna, pametna, tako da opusti se <3 >
- < Jadan gaja:-(**mnogo** ga volim:-Dhahah >
- < Jao pa ja sam mnogo zgotivila ovog decaka!!!! Strava je! >

S obzirom na ovakvu pojačivačku funkciju priloga *mnogo* ne čudi da se koristi i uz komparativ, ali je najčešći komparativ u našem korpusu pridev ili prilog *bolje*, uz poneki još pojedinačni komparativ *više*, *veće*:

- < [...] da ce mi sa ovim nekima iz bloka biti **mnogo** bolje,a i oni zive svi negde dalje! >
- < Ja sam dobro a oko je **mnogo mnogo** bolje:-) a ti? >
- < Parket je u **mnogo** boljem stanju nego sto je bio... >
- < U fuluuuuu je tablet, nije isti kao onaj, **mnogo** je bolji, bas je stravaa hehe :D >
- < Ovaj je **mnogo** veci turnir koliko sam ja skapirao... >

d) Vremenski tok

Povremeno se javlja i uz *ranije* i to u kontekstu „opravdanja” za neočekivanu promenu nekog plana:

- < Ne.. Brate ja sutra moram **mnogo** ranije na posao tako da cu ici svojim autom >
- < Jel' mogu da ti donesem do posla jer sam **mnogo** ranije zavrсила nego sto je trebalo? >

Dok uz *rano* i u negativnom sintaksičkom kontekstu može da se zameni i sa „suviše”:

- < Je l' njemu nije **mnogo** rano da ustane tad? >

< Kaze meni tata-a ne moras ti ni **mnogo rano** ujutru da kreces hahahah
>
< Ja ne bih **mnogo rano**.. Malo cu sunce da hvatam sutra :) >

U principu negacija ima bitnu ulogu u semantičkom i pragmatičkom pogledu, jer prilog *mnogo* ima pojačivačku funkciju, uvećava se značenje relevantnog izraza. Sintaksički negativan kontekst, ili upotreba priloga uz lekseme koje imaju elemenat negativnog značenja, odnosno koje predstavljaju implicitno negativni kontekst, i koje možemo stoga nazvati pragmatički negativnim kontekstom, doprinose da se prilog *mnogo* može protumačiti kao 2. *субише, претерано, преко мере*. Prva grupa primera ilustruje upotrebu priloga u sintaksički negativnom kontekstu.

e) **Mnogo + negacija**

Mnogo + negacija se javlja često uz glagole koji sami po sebi imaju socijalno nepovoljnu konotaciju: *čekati, cimiti, ogovarati, mučiti, šljakati* i sl.

< Ne filozofiraj mnogo :p :-* >
< nadam se da su imali obzira i da te nisu mnogo cimati ;-) >
< Ma, lagano, razmisli, ali opet nemoj ni mnogo da cekas jer [...] >
< [...] i nemojte mnogo da nas ogovarate da ne stucamo.:-P >
< A ti nemoj mnogo tu da sljakas, ipak si na odmoru. >

Čak i kada glagol poput *razmišljati*, koji ne nosi sam po sebi negativnu konotaciju, može pragmatički postati negativan, kao u narednom primeru, gde dobija konotativni element „mučenja”

< htedoh da ti odmah prijavim da ne razmislijas mnogo ko je krivac ;-) >

f) **Implicitna negacija**

Druga, naredna grupa primera pokazuje da čak i ukoliko ne postoji eksplicitna sintaksička negacija u predikatu koja sadrži prilog *mnogo*, moguće je da širi kontekst, kao i pragmatičke implikature utiču na pojačano značenje „suviše” kod priloga *mnogo*:

< [...] pa cu nastaviti [...] ili sutra [...] **mnogo** brate ima, nisam ni do pola stigla.. >

< Idem sama, neam s kim da podelim taxi a **mnogo** ce da me iznese za samo taj 1 pravac >
 < ucila sam, ali ne mogu ovo da zapamtim **mnogo** je tesko :(nervira me jer se usmeno [...] >
 < o kako sam napisala? E ne mogu da kucam, **mnogo** mi treba, srećan put: -D uzivajte: -* >
 < [...] Ali nemoj ni da dajes Jeci pare, **mnogo** se razmahala... nećemo imati posle ni za [...] >

Navedeni primeri sadrže negaciju u okviru šire rečenice, ali ne i u klauzi koja sadrži prilog *mnogo*, dok je odnos između povezanih klauza najčešće, u ovim primerima, po značenju uzročno-posledični. Međutim, u kontekstu u kome nema eksplicitne negacije, leksički i širi kontekst omogućuje da protumačimo veće pojačavanje značenja u smislu „suvišnog” kada postoji negativna implikatura:

< ne znam sta je sa kamerom... losa je..mnogo belo..ko da je magla na slici hahahah >
 < [...]Ma pricacemo kad se vidimo, **mnogo** je ružna stvar, cak i da tebi to pomijem[...] >
 < Sumnjam da cu moci...
 < [...]i to je **mnogo** jer je kabasto...mali kofer, [...] >
 < [...] plan da se vidimo ko da planiniramo svadbu :) **mnogo**

komplikujemo sve :) [...] >

< Patike su dobre, ali su **mnogo** skupe. Mislim da mozes jeftinije da nadjes >

< Ma lepo rece Ema malopre da izbegavamo **mnogo** texta na slajdovima... >

Podvučeni delovi u prethodnim primerima sadrže lekseme koje imaju semu ‘negativnog’ bilo kao semantičku komponentu (*loše, ružno, sumnjati, izbegavati*), bilo što se stvara negativna situacija (*kabast ... mali kofer*) ili pronalazi „standard” za poređenje u planiranju (*druženje svakodnevno vs. svadba*)

O prilogu *puno*

Prilog *puno* je u *Речнику српскога језика* Матице српске kraće predstavljen nego prethodna dva priloga: 1. а. у великој количини, у великом броју, много. — У овом граду има пуно . . . трговаца. [...] б. више него

треба, сувише. — Раде рече цијену [крави], али ковач вели: >>Пуно је!<< [...]. *Бун. 2. врло, јако.* — То Јуриши пуно мило било. [...]

Kada se analiziraju primeri sa *puno*, uočljivo je da u 109 primera od ukupno 132, dakle skoro tri četvrtine, koliko smo izbrojali u našem korpusu, prilog *puno* javlja se u

a) **govornim činovima**

- pozdravljanja, zahvaljivanja:
 - < Hvala **puno** mila moja!!! Ljub ljub ljub >
 - < Joooj hvalaa ti **punoo** :D >
 - < ljubimo te **puno** pozd >
 - < e vazi hvala ti **puno punoo** :* <3<3<3 >
- čestitanja:
 - < Hristos se rodi!:-) **Puno puno** ljubavi,zdravlja, i sreće! >
 - < Vaistinu se rodi, Srecan Bozic i **puno** pozz za sve. >
 - < Srecan rođendan! Zelim ti **puno** zdravlja sreće i sve najbolje >

Kada se uporedi sa upotrebom priloga *mного* u istom kontekstu pozdrava, zahvaljivanja i čestitanja, sa ukupno 24 eksplicitno izražena govorna čina od ukupno 143 zabeležena primera sa *mного*, postaje jasno da je prilog *puno* preferirani pojačivač u našem korpusu. To se svakako može objasniti činjenicom da je *puno* i kao prilog zadržao semu „u najvećoj mogućoj meri” koju sadrži i pridev „pun”, pa iako je u principu moguće supstituisati *mного* za *puno*, upotrebna vrednost pokazuje da je u našem korpusu ovaj drugi prilog češće upotrebljavan, „specijalizovan” za slučajeve gde je potrebno pozitivno maksimizirati želje, pozdrave, čestitke.

b) **Puno + negacija**

Prilog *puno* takođe, analogno prilogu *mного*, uz negirani predikat može da znači „suviše”, „previše”:

- < Osim ako ti bas ne nedostajem **puno** :p >
- < Ma tebi se cini da ne spavas **puno** :p >
- < nadam se da neću **puno** kasniti >
- < kazem-sto manje mozgaj!stvarno ne valja **puno** razmisljati.. :-* >

Isto tako, prisutan je implicitno negativan kontekst, kao u primerima:

< da donosis prave odluke bez puno muke >

< Ako da, onda mi je <3 **puno** >

< ali nekako je 92 **puno**, nemam pojma >

c) U ostalim slučajevima upotrebe priloga **puno** značenje je „**u velikoj meri**“:

< Evo ti zaključak: imam **puno** uspomena iz osnovne škole, [...] >

< [...] meni taj sajt baguje mnogo i ima bas **puno** virusa, ali može da proba. [...] >

< Jel **puno** hladnije nego juče? >

< zonu omg zato sto je on vrv imao basbas **puno** devojaka a ja da kazem nisam imala decka >

Umesto zaključka

Kada se uporede ova tri priloga, *malo*, *mnogo* i *puno*, zajedničke crte su sledeće: prvo, sva tri priloga se relativno retko javljaju kao modifikatori prideva, priloga i imenica, i najčešće modifikuju glagole ili predikatske sintagme. Dalje, postoje zajednički tematski konteksti u kojima se javljaju: fizički izgled, fizičko i psihičko stanje, vremenski tok i atmosfersko vreme, ponašanje ljudi i socijalni odnosi. Naravno, nekada se i u okviru istih konteksta neki više upotrebljavaju (*malo* u iskazima vezanim za vremenski tok se mnogo češće upotrebljava uz lekseme „rano” i „kasno”, odnosno njihove komparativne oblike u poređenju sa druga dva priloga). Na kraju, sva tri priloga imaju značaj za ostvarivanje govornih činova.

Međutim, upravo kod ostvarivanja govornih činova nastaju i znatne razlike. Dok se *mnogo* a pogotovo *puno* često koriste za pojačavanje pozitivnih i poželjnih govornih činova iskazivanja ljubavi, prijateljstva pri pisanju poruka, upućivanja čestitki, zahvaljivanja, pa čak i eksplicitnog izvinjavanja, prilog *malo* ima pragmatičku funkciju ublažavanja u okviru davanja obrazloženja za odbijane poziva na druženje, za prikaz uzroka i posledica određenog ponašanja koje ne mora biti poželjno za sagovornika, i slično.

I naposletku, bitno je istaći da se pojačivači *mnogo* i *puno* više javljaju unutar negacije ili negativnog pragmatičkog konteksta, dok je prilog *malo* teže naći u takvom kontekstu (< *ipak 5 puta nije malo* :) >), što je i razumljivo s obzirom na to da se on nalazi na „negativnom kraju skale gradiranja”. U nekim slučajevima, *malo* možemo reći da je antonimno naspram *mnogo* i *puno*, pa na

primer, moguće je reći: *malo me boli stomak* nasuprot *mnogo me boli stomak*, ali isto tako u mnogim slučajevima nisu međusobno zamjenjivi: *puno pozdrava* - **malo pozdrava*, ili se značenje antonimnosti menja u zavisnosti od konteksta: nemoj ni mnogo da cekas – nemoj ni **malo** da čekaš, ako ti bas ne nedostajem puno – ako ti ne nedostajem (bar) malo. U svakom slučaju, ponašanje ovih priloga u smislu antonimnosti i njenih mogućih ograničenja bi bila interesantna tema za neko buduće istraživanje, kao i neki drugi strukturni i pragmatički aspekti funkcionisanja ovih priloga.

Literatura

- Biber, D. (1995). *Dimensions of Register Variation: A Cross-Linguistic Comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Channell, J. (2000). *Vague Language*. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Claridge, C. Jonsson, E., and Kytö, M. (2022) A Little Something Goes a Long Way: *Little* in the Old Bailey Corpus, *Journal of English Linguistics*, Vol. 49(1) 61-89
- Cutting J. (Eds.). (2007). *Vague Language Explored*. New York: Palgrave Macmillan. <http://dx.doi.org/10.1057/9780230627420>
- Dixon, R. M. W. (1977). Where have all the adjectives gone? *Studies in Language* 1(1). 19-80.
- Dixon, R. M. W. & A.Y. Aikhenvald (eds.). (2004). *Adjective classes: A cross-linguistic typology*. Oxford: Oxford University Press.
- Drave, N. (2000). Vaguely speaking: A corpus approach to vague language in intercultural conversations. In P. Peters, P. Collins, & A. Smith (Eds.), *Language and computers: "New frontiers of corpus research. Papers from the Twenty-First International Conference of English Language Research and Computerized Corpora* (pp. 25-40). Amsterdam: Rodopi.
- Ивић, М. (1973). О неким синтаксичким конструкцијама с квантификаторима у стандардном српскохрватском, *Јужнословенски филолог XXX/1-2*, Београд, 329-335.
- Ивић, М. (1977). О прилозима у вези са неким типолошким карактеристикама српскохрватске реченице, *Научни састанак слависта у Вукове дане 7*, 307-311.
- Ковачевић М. (1996). О једном типу перифрастичке интензификаторске партикуле, *Ријеч 11/1-2*, Институт за језик и књижевност филозофског факултета, Никшић, 70-85.
- Вујанић, М., Д. Гортан-Премк, М. Дешић, Р. Драгићевић и др. (2011). *Речник српскога језика*. Нови Сад: Матица српска.
- Misković-Lukovic, M. (2009). Is there a chance that I might kinda sort of take you out to dinner? The role of the pragmatic particles kind of and sort of in utterance interpretation. *Journal of Pragmatics*, 41, 602-625.

Ристић, С. (2009), *Модификација значења и лексички модификатори у српском језику*, Београд, Институт за српски језик САНУ.
Речник српскога језика, (2011). Нови Сад: Матица српска

Gordana Jelić

ADVERBS *MALO*, *MNOGO*, *PUNO* IN SMS TEXTING

Summary: SMS communication, although a written genre, has many similarities with conversational language. This paper aims to analyze the different functions of using the adverbs *malo*, *mnogo* and *puno* in short messages, i.e., their linguistic and pragmatic aspects according to the collocations and contexts in which they occur. By comparing the use of these three adverbs, we noticed that they occur relatively rarely as modifiers of adjectives, adverbs and nouns, and most often modify verbs or predicate phrases. All three adverbs appear in thematically similar contexts. On the other hand, the diversity of the use of these adverbs can be seen in the realization of speech acts. While *malo* and *mnogo* are most often used to reinforce speech acts with a positive connotation, the adverb *puno* has a pragmatic function of softening messages with less desirable content. Since in some cases these adverbs can be antonymous, their behaviour in terms of antonymy and its possible limitations would be an interesting topic for some future research, as well as some other structural and pragmatic aspects of the functioning of these adverbs.

Key words: SMS communication, vague expressions, quantifiers, speech acts